

Igor Marojević

MEDITERANI

■ Laguna ■

Copyright © 2006 by Igor Marojević

Copyright © 2006 ovog izdanja LAGUNA

EDICIJA MERIDIJAN

KNJIGA 1

*Sve što je ovde zapisano,
nikada se nije dogodilo.*

Ani

Napomene autora

Priče „Perast“ i „Rat za čast Moane Poci“ znatno su prerađene verzije istoimenih naslova iz knjige **Tragači (Stubovi kulture, Beograd 2001)**. Dok ta zbirka kratke proze sadrži i izrazite romaneskne elemente, što se odražavalo na tadašnje verzije ovih dveju priča, u ovoj knjizi one potpuno funkcionišu kao zasebne prozne celine, a donose i niz drugih korekcija u odnosu na njihovo ranije izdanje. Do sada su se u novom obliku ove dve priče pojavile jedino u prevodu na španski, u časopisu **Lateral** (Barselona, No 110/2004 odn. No 131/2005), s tim što je „Rat za čast Moane Poci“ u novoj verziji objavljen i u gvatemalskom časopisu **Caratula** (No 6/2005).

Bitno su prerađene i priče „Kazneni udarac“ i „Prozak plus“ u odnosu na verzije unutar izbora proze koje one otvaraju: izbor pod naslovom **Sportska priča (AlexandriaPress, Beograd 2001)**, odnosno izbor mlađe srpske proze u časopisu **Libra Libera** (Br. 10, Zagreb 2004).

Uvodni moto svake priče preuzet je iz knjige Fernana Brodela – **Mediteran (Centar za geopoetiku, Beograd 1995)**.

NURIJA

(Ono što je jednom bilo, ispunjava uslov da bude.)

Sa Nurijom sam pričao samo nekoliko puta, ali sada je poznajem dobro. Kao i njenog mladića, njenog bivšeg mladića, s kojim nisam razmenio ni reči. Tek posle svega, sin vlasnika zgrade mi je potvrdio da mi se nije samo učinilo: izolacija između mog i susednog stana zaista je slaba. Razgovarali smo i moraću više da mu plaćam za kiriju, ali bar mi je otkrio kako je bilo moguće da tako dobro čujem svoje susede.

„Od jednog stana smo napravili dva, da bismo više zarađivali od izdavanja. No sada, utoliko više imamo troškova“, objasnio mi je sin vlasnika zgrade i napomenuo da je Grasi-ja postala jedan od prestižnih kvartova Barselone. Njegova informacija o raspolučenosti stana mnogo više bi mi značila u ono vreme, počev od zime. Slušajući Nuriju i Adrijana, tada sam mislio da ludim ili bar domišljam, uveren da nije moguće čuti susede tako glasno, kao da smo u jednom stanu. Vlasnikov sin mi je naknadno otkrio da smo to na neki način i bili.

I dok su Nuriya i Adrijan vodili ljubav, uzdisala je ona; on je bio znalački bešuman. Ako je Nuriya pravila buku prilikom seksa, Adrijan je za nju bio zadužen docnije. Negodovao je, kao da je mislio da je Nuriya, na primer, preterano uživala.

„To je ludilo, Nuriya!“, začulo bi se tada. „To nikako ne ide!“, začulo bi se još. Kao i:

„Šljās!“

Onda bi Nuriya vičući jecala. Zvučala je neutešno: nisam mogao da je povežem s devojkom kojoj je do pre nekog trenutka bilo onako dobro.

Prvo sam video Adrijana. Zapravo, tog dana sam ga prvo čuo. Neko je, neki provalnik, mislio sam, čeprkao oko jednih od troja preostalih vrata na spratu. Otvorio sam vrata svoje garsonjere i video Adrijana u pokušaju da otključa Nurijin stan. Otežavala mu je kaciga koju je, dok je desnom nastojao da pomeri ključ, držao ispod mišice leve ruke. U levoj je bilo i neko ogledalo, gotovo duže od njega. Delovalo je skupo, ali čini mi se da nije bilo plod istančanog ukusa. Dok je otključavao, ali i inače, Adrijan je bio namršten. Koliko se razumem u mušku lepotu, bio je zgodan, lep; snažan je bio, bez obzira. Adrijan me je pozdravio, što je podsećalo više na mrmljanje nego na neki oblik u kom ljudi oslovljavaju jedan drugog. Uzvratilo sam mu sličnim pozdravom i zaključao stan, spustio se stepeništem i krenuo u biblioteku. Dok sam zatvarao vrata ulaza, čuo sam Nuriju kako otključava Adrijanu. Verovatno se tek bila probudila.

I ja sam kasno ustajao. Kad bih se razbudio, odlazio sam na fakultet ili u biblioteku. Kad bih se vraćao uveče, obično ne bih čuo prve susede. Oni su stizali uvek posle ponoći,

zatim bi najčešće vodili ljubav. Dešavalo se i da ih čujem kako ulaze u zgradu dok nastojim da zaspim. Neki put bi mi uspelo da zaspim između njihovog dolaska i početka seksa: u međuvremenu su obično išli na tuširanje, što je u mom stanu zvučalo tako ubedljivo da je i mene moglo da opusti – kao da sam lično ispod mlazeva vode. Ponekad bi mi dolazak Nurije i Adrijana razbio san, i tada bih nastojao da čitam ili da gledam neki film, ali bi ona katkad uzdahnula toliko jako, kao da želi da izrazi čuđenje merom u kojoj uživa. Kada bih čuo takav začuđen uzdah, sva moja pažnja bi se rasula. Ukoliko je to uopšte bilo moguće, s vremenom sam se donekle ipak navikao, pa bi mi uspelo i da zaspim usred njihovog vođenja ljubavi. Tek kad bi me Nurijini začuđeni uzdasi probudili, osećao sam punoću onog stanja u kom se pokazuje koliki je izraz nemoći ignorisanje bezizlaznog položaja. Tad bi mi uspevalo da zapišem ponešto: različnim utiscima koje je kod mene stvaralo bučno susedstvo Nurije i Adrijana priključio se i bizaran oblik zahvalnosti što postoje i što su tako glasni. Zahvalnost sam barem osećao tokom zapisivanja.

Adrijan je bio zaposlen. Da bih proverio jesam li slučajno dobio neku pošiljku, morao sam da preberem po kovertama i dostavnicama natrpanim između cevi i zida, pored ulaznih vrata zgrade. *El cartero** je često redao nove pošiljke na postojlje vodovodnih cevi u ulazu, umesto da ih rasporedi u sandučiće za poštu. Neizbežni usputni pogledi na tuđu poštu otkrili su mi da Adrijan obavlja neki terenski posao, na primer da pri nekoj agenciji za osiguranje radi kao ponuđač polisa.

* Poštar (šp.).

Među Nurijinim pošiljkama često su se nalazili magazini za lepotu, a jedanput i faktura neke bolnice. Bilo je to vreme kada je kod nje vladalo potpuno zatišje: iz njenog stana se bar dve nedelje ništa nije čulo. Bio sam počeo da zaboravljam na par mladih suseda. Onda sam se opet dobro *setio* Nurije: umesto Adrijana, buku je počeo da pravi njen interfon. I ranije je bivalo da neka Nurijina drugarica pred ulazom zvoniti po pola sata (po trideset minuta), kao da zna da Nurija spava, pa ona nastoji da je probudi, ili kao da ne veruje da Nurija nije kod kuće, u kom slučaju bi ona zvonila iz neverice. Od jednog trenutka, čim bih začuo zujanje interfona iz Nurijinog stana, odgovarao sam pritiskanjem dugmeta za interfon u svom stanu: vrata ulaza bi se otvorila a ja se poštedito polučasovnog *bzjuka*. Ali, bio sam nemoćan da rešim obrnut problem: umesto jednog dugotrajnog pritiska na taster, na desetine kratkih. Ti su se pritisci jedanput posebno umnožili, ispeli se uz stepenice i pretvorili u žensku žurku na kojoj se, kada se nije čula muzika *Maraje Keri i Emira Bregovića*, čulo:

„Divne su.“

„I meni bi stajale.“

„Ja to nikada ne bih učinila.“

„Sto hiljada pezeta?“

„Džabe: guaj!“*

„A šta kažu tvoji?“

„Pa sad sam od njih, šta ja tebi da kažem?“

* Lokalni izraz za „uau“!

„A Adrijan? Je li još u fazonu šljis, šljas, Nurija?“
„Hahahahaha.“

Jedne večeri sam kroz zid svoga stana ipak čuo Nuriju kako vodi ljubav sa Adrijanom, ili sam to sanjao. Nije mi se razjasnilo, znam samo da sam uspeo da mirno zaspim uprkos njenom *strastvenom čuđenju*. Ujutro sam – ako ono od prethodne noći nisam sanjao – pomislio da sam je, zaspavši sred njenog ljubavnog truda, s nekog ludačkog stanovišta uvredio. Izvesno je da nisam sanjao Nurijin razgovor s jednim susedom sa našeg sprata. Sudeći po njegovim godinama i po tome što je često dobijao poštu od raznih univerziteta iz oblasti egzaktnih nauka, čovek je bio penzionisani doktor nekih egzaktnih nauka. Pitao je da li je Adrijan kod kuće i kad je čuo da nije, počeo je da viče. Rekao je da već dugo čeka priliku da joj zapreti policijom *zbog buke koju je ona pravila s muškarcima i drugaricama* – tako je on sročio svoj razlog. Nurija mu je uzvraćala tiho i njemu je uskoro opao glas: jedva sam razaznao da on savetuje Nuriju da se više ne zabavlja s mladićem koji je tuče.

„Moj dečko to ne radi“, odgovorila je Nurija.

Sused ju je ipak savetovao da nađe nekog jednostavnijeg tipa, nekog ko neće da je bije. Napeta atmosfera brzo se sleгла i glasovi su se potpuno stišali. Pa i sam Nurijin stan od tada je postao nem.

To je, ovog puta, trajalo nedeljama. Ovoga puta, bio sam ubeđen da se Nurija odselila kod Adrijana ili raskinula s njim.

Jedne večeri tog bešumnog razdoblja, gledao sam „Velikog brata“. U studiju je gostovala jedna od diskvalifikovanih takmičarki. Tema emisije bila je: zašto je većinom glasova učesnikâ izbačena baš ta cura i puštani su isečci iz njenog boravka u kući nadgledanoj TV kamerom. Izbačena devojka zvala se Nurija, kao i moja susedka; kao i svaka treća Katalonka. Četvrta. Da je to ime i ove Katalonke, saznao sam od njene majke. Zajedno s nekoliko Nurijinih drugarica, ona je pomagala u analizi Nurijinog peha. Osim njih, na nekoliko mini-tribina naspram voditeljskoga stola smestilo se još dvadesetak gledalaca koji su imali sreće da budu primljeni u studio. Voditelj je pustio nekoliko inserata u kojima je cura pod imenom Lidija prebacivala Nuriji što ne ispunjava kućne obaveze i što je, iako lepa, puna kompleksa: čim je metnula silikonske grudi, pokazala ih je svima, učestvujući u „Velikom bratu“. Nurija se branila mlako, kao da deo Lidijinih optužbi nije razumela ili su je zamarale. Kao i treća cura u kući, a suprotno Nuriji, Lidija je flertovala s muškim učesnicima. Onda su svi oni, i momci i devojke, glasali: Lidija je ostala u kući, a Nurija je spakovala svoj kofer.

„Poznajem Lidiju, ona je solidna cura“, zaključila je majka te Nurije, „razumem zašto se tako ponašala prema mojoj ćerki. Nije lako s nekim ko ti je samo prijatelj živeti nedeljama, još ispred kamera. I reč je o debeloj svoti“, rekla je Nurijina majka, a Nurija je klimnula glavom. Sredovečni voditelj se obratio Nuriji, koja je sedela gotovo tik uz njega. „Šta si, ako nije tajna, osećala dok je Lidija tražila da svima pokažeš svoje nove grudi i, citiram, svoju novu sramotu?“, rekao je voditelj, okrenuo se i olovkom pokazao na ekran u ekranu, na kom je Lidija upravo vikala na Nuriju. „Nema tu nikakve

tajne, bar ja tako mislim“, rekla je Nurija, ne okrenuvši se put ekranâ. „Moja je stvar da li sam stavila silikon, sve dok ne rešim da i grudi, na primer, do kraja pokažem javno. A nije tačno da su ih, i na trenutak, gledaoci 'Velikog brata' mogli videti sasvim gole.“ „Da li to znači“, pitao je voditelj, ponovo se okrenuvši Nuriji, „da ne bi imala ništa protiv da glumiš u nekoj vrsti erotskih filmova?“ „U nekoj vrsti, možda“, odgovorila je plavuša i osmehnula se, „ali samo ako bih imala podršku.“ „Materijalnu podršku?“ pitao je voditelj. „Ne: podršku najbližih“, rekla je Nurija. „Dakle, samo od podrške njenih najbližih zavisi hoćemo li videti Nuriju malo detaljnije“, zaključio je voditelj. Njih dvoje su zadržali pogled jedno na drugom, kao da su oboje na umu imali istu stvar – koju on nije mogao da joj predloži, a ona da uradi, samo zbog prisustva majke. „Pa, da opet čujemo mamu“, predložio je voditelj i studio je aplaudirao. Majka je izjavila da za porno-filmove podrška ne bi došla u obzir. Nurija ju je prekinula, rekavši da u njima ne bi ni glumila. „Ne bih imala ništa protiv onih akcionih sa dugim erotskim digresijama, u kojima se vide samo grudi“, nastavila je majka. „Pretpostavljam da nemate ništa ni protiv silikona?“ nagađao je voditelj. „Kako kaže moja Nurija, sve za lepotu. I kako kaže, život je kratak“, odgovorila je majka. „Znači, ako će biti srećnija, nek stavi još silikona?“ „Baš tako“, rekla je majka. „Dobro, Nurija“, rekao je voditelj, „a dečko, pruža li ti on podršku? Barem smo čuli da imaš dečka.“ Nurija je izjavila da od dečka nema podršku za silikone. Kao što nije imala ni od jednog s kojima se viđala poslednjih godina, a poslednjih godina bilo je dosta mladića u njenom životu. „Eto, takvi su muškarci“, rekla je njena drugarica iz publike.

Onda je jedan momak koji je sedeo do nje, na odobravanje većine u studiju dobio da razume Nurijinog dečka: ne treba podržavati veštačku lepotu. Nurija ga je pitala šta to znači: već se samim stavljanjem šminke izneverava prirodna lepota. Onda je nastala nerazumljiva graja i ja sam isključio televizor i legao da spavam.

Sanjao sam svoje susede. Ne sećam se da sam sanjao njihova lica, jedino glasove. Kada sam se probudio, nije mi trebalo dugo da shvatim da je vika stvarna: da ponovo, nakon tolikih nedelja, slušam one polurazumljive, bučne optužbe praćene plačem, povremenom vriskom i šljiskanjem. Bilo se razdanilo. Bunovan i mrzovoljan, počeo sam da udaram pesnicom o zid i da psujem, ne sećam se na kom jeziku. Nurijin stan je ostao nem. Prislonio sam uho na zid i polako razaznao da vika dolazi sa suprotne strane. Na putu do balkona pogledao sam na zidni sat: bilo je šest ujutro. Kroz prozor sam mogao da vidim kako ispred restorana *Mesopotamija*, preko puta našeg ulaza, Adrijan viče na jednu plavušu.

Tada sam drugi put video Nuriju. Uplakana i razmazane šminke, pod nepotpunom dnevnom svetlošću izgledala je slabije nego na televiziji. Adrijan joj je objašnjavao na praznoj ulici:

„Ne pominji mi svoje roditelje! Baš zato što te takvi ljudi podržavaju, ti praviš probleme! A svi moji problemi sastoje se od tvojih problema!“; vikao je i – „šljias!“: udario vlastitom nadlanicom o dlan.

Izašao sam na balkon baš kad se na susednoj terasi pojavio raščupani doktor egzaktnih nauka u penziji. Komšija je

odmah razmenio nekoliko psovki sa Adrijanom i zapretio policijom. Adrijan je gnevno krenuo put ulaza i Nurija ga je sledila. Brišući suze, pogledala me je. Vratio sam se s balkona, da pristavim kafu. Njih dvoje su ušli u stan i ubrzo stali da razmenjuju nežnosti. Adrijanu mora da nije bilo loše dok je ljubio njeno lice okupano suzama.

Tih dana su prekidali vođenje ljubavi praktično samo kad bi izašli napolje, mada ja ne znam šta su njih dvoje radili napolju. Tih dana je Adrijan, dok je svršavao, vikao možda i jače od nje: izgleda da je silikon na njega ipak u nečem povoljno dejstvovao. No, tih su dana zvali mnogi i Nurija je odgovarala ne samo na pitanja o „Velikom bratu“, već i na ona vezana za silikonske grudi. Adrijana je to ljutilo: nerado se podsećao delimično veštačke prirode sopstvenog uzbuđenja. Jedne večeri, dok su se prepirali, on je slomio nekakvo staklo. Onda je nestao, a uskoro je i pošta prestala da mu pristiže. Činilo mi se da je Nurija počela da spava sa drugima. Jedva da sam je čuo, bila je tiha kao muškarci s kojima je tad spavala. Ukoliko to nije radila i izvan svog stana, rekao bih da je dosta proredila.

Kad smo se prvi put sreli, ona me je pozdravila, a ja nju pitao kako je. Rekla je da je dobro, mada tako nije izgledala. Drugi put mi je, posle nešto dužeg razgovora, rekla da su joj sve lađe potonule – to su bile njene reči.

Kad sam je ponovo video, izlazila je iz Pakistančevog dragstora pijući vodu iz limenke. Još više je bila smršala i grudi su joj bile istaknutije. Rekla je da mora nešto da me pita. Klimnuo sam glavom i ona me je pitala da li je čujem. Tako me pitala: „Da li me čuješ?“ Rekao sam da je čujem. Učinilo mi se da ju je to, bar na sekund, razvedrilo.

Nasmejala se i rekla da i ona čuje mene. Dok sam razmišljao šta to znači, ona je, ne znam koliko namerno, promenila temu. Rekla je da je čuje i sused, penzioner koji joj odavno preti policijom. Uozbiljeno je dodala da nije njen greh što su zidovi stana tanki i da njoj nije ni do čega. Pomislio sam da je pitam da li njoj nije ni do čega zato što se zvonjava njenog telefona (i interfona) proredila, ali to nisam učinio. Samo sam je pozdravio i ona je krenula put kuće. Ja sam se zaputio ka metrou. Okrenuo sam se posle nekoliko koraka i ona se okrenula prema meni.

Jednom, zbog nesanice, prošetao sam se do najudaljenijeg trga u kvartu. Bilo je blizu devet ujutro. Pušio sam i video Nuriju. Dok se primicala klupi na kojoj sam sedeo, učinilo mi se da sam pogrešio i da to ipak nije Nurija. Nekim muškarcima sviđa se takvo telo, vrlo mršavo i izuzetno krupne grudi; pa i meni se donekle dopalo. No, ako je telo bilo podložno raspravi, ostalo i nije. Devojačka plava, kratka kosa bila je poput slame, jagodične kosti istaknute, plave oči kao uvećane, puder posvuda razmazan. Bila je to ipak Nurija i tražila mi je cigaretu. Pružio sam joj kutiju „česterfilda“ i upaljač. Dok je palila, ja sam sa klupe na pločnik spustio mini-liniju koju sam bio našao pored smetlišta i odložio kraj sebe. U Barseloni postoji taj lep običaj da bolje stojeći svet odlaže polovne stvari pored smetlišta, kako bi oni koji se kuće mogli da uštede. Nurija je povukla dva-tri dima i sela kraj mene. Rekla je da puši više no ranije, jer ne može ništa da jede, samo voće i nešto povrća, pije isključivo vodu i kafu bez kofeina i šećera. Rekla je da ima baš takvu mini-liniju kakvu sam ja našao i da uređaj nije loš.

„Još uvek opremaš stan?“, pitala je.

„Pa da“, rekao sam. „A ti?“

„Ja sam upravo stigla iz Madrida, sa žurke. Mrtva sam umorna.“

„Kakva je bila žurka?“, pitao sam.

„Žurka je bila fantastična“, zamišljeno je odgovorila Nuriya.

Onda je bacila cigaretu i naslonila glavu na moje rame. Deca na Trgu Ruis i Taulet počela su da igraju fudbal. Najspretnije je delovao jedan vižljasti, crnputi dečak. Ubrzo je dao gol i belci su nešto vikali. Pogledao sam Nuriyu: zadremala je. Polako sam pomerio njenu glavu sa svog ramena i položio je na naslon klupe. Onda sam tiho ustao i krenuo prema kući. Nije bilo mesta za brigu da će se Nuriyi nešto desiti: bilo je proleće.

Svega još jednom sam je čuo kako vodi ljubav: bila je gotovo nema. Više nije bilo ni traga njenom *čuđenju*, samo jaucima iz početka i s kraja priče, katkad presecanima poluglasnim uzdisajima i izdisajima. Ali i to je bilo dovoljno da sused sa našeg sprata zove policiju. Dvojica policajaca objasnili su joj da ne bi smela da pravi galamu, a ona se protivila. Drugi put su naišli povodom Adrijanovog telefonskog poziva. Ona je plakala i slabo vikala, ponavljala svom bivšem mladiću da više ni slučajno ne dolazi na njena vrata i, pomalo apsurdno, pretila mu policijom. Kada je, posle polučasovne svađe, zalupila slušalicu, i vrata stana, na stepenicama je srela policiju. Sudeći po glasovima, bila su to ista ona dva policajca. Pošto su joj prošli put objasnili prava i dužnosti, ostalo je da joj predoče šta ako nastavi sa uznemiravanjem suseda.

Ubrzo sam ispred njenih vrata našao ono kič ogledalo. Pri dnu je bilo polomljeno. Pitao sam se zašto ga je Nuriya

tako odložila, da li kao poruku Adrijanu, ako naiđe da zna zbog kog ga je direktnog povoda ostavila (on ga je slomio). Veća površina ogledala bila je još upotrebljiva: možda je Nuriya samo htela da snabde kuću nekog suseda ili namernika nečim što njoj više ne treba, tako sam mislio. U Barseloni postoje ti lepi običaji. Tako sam mislio. Sutradan, izišavši iz stana, na stepeništu sam sreo sina vlasnika zgrade kako iznosi ogledalo. On se okrenuo i zastao.

„Je li to Nurijino?“, pitao sam i nastavio prema njemu.

„Jeste“, rekao je; kao i: „Nosim ga na smeće.“

„Možda bi ga neko uzeo za sebe“, rekoh i otvorih mu vrata ulaza. On je odložio poluslupanu stvar na zid kraj Pakistančevog dragstora i pitao kad ćemo moći da razgovaramo o ceni kirije. Dogovorili smo se o danu i satu i on je, ponovo stavljajući ogledalo pod mišku, rekao:

„Da ne zaboravim. U Barseloni, polovne stvari se ostavljaju pored smetlišta, a propale u smetlište“, tako je rekao. „A ispred vrata stana“, rekao je i zapešaćio, „kad neko želi da obavesti susede da se odselio.“

TOPLO ŽUTA

(Pred nama je tegoban, često neizvestan život, čija se ravnoteža postiže protiv čoveka, tako što ga stalno osuđuje na umerenost.)

Četvrtkom uveče sam zaspivao odeven, da ujedno rešim pitanje hladnoće i žurbe. Tako sam i tog petka ujutro uspeo da, probuđen lupnjavom štapa o metalnu površinu, brzo ustanem, nagrnem kaput i istrčim. Zastao sam na ulici pokušavajući da dokučim odakle dopire zveket komada drveta o masivni metal. Taj zvuk nije bio onako blizu kako mi se činilo dok sam se budio i ustajao; udaljio se, ili se izgubio. Naglo osetim studen, ali ne preveliku: nije bila od onih koje direktno vređaju, a nije ni prijala: meko mi je pokrivala i oštro hladila kožu, poput pramenja pene za brijanje. Da bih se zagrejao, krenuo sam nasumice, Verdijem uzbrdo, a onda desno, u nemu Ulicu Rubi. Tada ponovo zastanem; na novoj nadmorskoj visini *hladna pena* počinje da mi se, bešumno, sliva do mišica, čak da mi prodire do kostiju. Nakratko rešen da napustim traganje za zvukom i svim što on nosi, dosetio sam se da napolju i dalje nije mnogo hladnije nego kod mene u stanu. Zašto se gotovo ceo grad greje na butan?